

NEKA NOVA SREDSTVA ZA ZAPREČAVANJE

Ograničio bih se na konstataciju nekih autora »da su sredstva za zaprečavanje malo evoluirala posle drugog svetskog rata, da se na tome polju javljaju samo neke novine«, koja, po mom mišljenju, nije tačna.

U najkraćim crtama ukazujem na neka osnovna minsko-eksplozivna i druga sredstva koja su se i kvalitativno i kvantitativno razvila posle drugog svetskog rata.

Primena *nuklearnih mina* je raznovrsna u koncepcijama onih zemalja koje računaju sa ovim sredstvima, počev od osiguranja granica u slučaju iznenadnog napada do različitih taktičkih primena mina male jačine, male kilotonaže. Za razliku od prošlog rata kada je većina *protivtenkovskih i protivpešadijskih mina* bila uglavnom metalna i drvena, kada je elektromagnetni induktorski minoistraživač bio sigurno sredstvo za njihovo otkrivanje, danas su sve armije u svetu u svoje naoružanje uvele protivpešadijske i protivtenkovske *antimagnetne mine* raznih oblika, težina i dimenzija. Ipak za sve savremene antimagnetne mine nisu nađeni najadekvatniji i najbolji minoistraživači koji sigurno otkrivaju prisustvo mina.

Za brže postavljanje protivtenkovskih mina nalaze se u naoružanju razni tipovi *minopolagača*, tako da sada jedan minopolagač po efektu rada na dan zamenjuje dve pionirske čete, računajući 10 časova rada. Oslobođilački ratovi, posle drugog svetskog rata, kao, na primer, alžirski, a naročito vijetnamski, prisilili su agresore da traže nova rešenja u zaprečavanju, tako da su se pojavili novi tipovi mina i eksploziva i sredstava za njihovo postavljanje. Reč je o raznim *akustičnim signalnim i hemijskim minama* koje, pored ubitačnog dejstva, imaju zadatak da štite minske sisteme i upozoravaju na prisustvo ili približavanje protivnika branjenim uporištima i objektima. U Vijetnamu se koriste tzv. usmeravajuće mine koje se postavljaju s bočne strane vozila i namenjene su za borbu kada kolona upadne u zasedu. Aktiviranje se vrši iz kabine vozača, a ubitačno je dejstvo 50—100 m u stranu. Takođe se upotrebljavaju masovno *specijalne*

protivpešadijske mine koje se »seju« iz helikoptera ili aviona i služe za brzo postavljanje i zaprečavanje rejonu i pravaca. U upotrebi su i specijalne mine za zaprečavanje rečnih tokova, koje se takođe postavljaju iz aviona, čija je primena došla do izražaja prilikom miniranja u Severnom Vijetnamu. Pored navedenih mina usavršeni su i usvojeni novi tipovi upaljača sa vremenskim mehanizmima, a svakim danom se usavršavaju i načini za daljinsko aktiviranje tih mina pomoću radio-dirigovanih sredstava.

Na području razvoja savremenih *eksploziva* učinilo se mnogo u jačini, brzini detonacije i u pogodnom oblikovanju raznih punjenja. Današnji plastici su nekoliko puta jači od trotila, tako da mala punjenja imaju veći efekat nego što su to imala ranija velika punjenja. U novije vreme, Amerikanci u Vijetnamu primenjuju tzv. praskavi eksploziv koji se specijalnim napravama i eksplozivima u vidu gasova ubacuje u podzemne objekte, gde tako ubrizgani eksplozivni gas posle izvesnog vremena aktivira i razara podzemne objekte.

Posebno treba istaći da je došlo do bržeg razvoja raznovrsnih *diverzantskih sredstava* na bazi primene eksploziva. Ta se sredstva oblikuju u vidu pribora i alata koje čovek upotrebljava u svakidašnjem životu, te se i na taj način postiže iznenađenje.

Evoluirala je primena minsko-eksplozivnih sredstava u kombinaciji sa prirodnim i drugim preprekama. Danas svaka armija u svetu ima razrađen sistem zaprečavanja, koji se stalno usavršava i prilagođava borbenim potrebama i oblicima manevra. Amerikanci u Vijetnamu, a ranije i Francuzi u Alžiru, gradili su čitave *sisteme prepreka* u sklopu odbrane svojih posada, garnizona, uporišta, aerodroma, luka i sl. Radi vođenja borbe na odstojanju i stvaranja uporišta utrošena su u Vijetnamu ogromna sredstva, a kao kruna svih tih sistema prepreka građene su i tzv. *utvrđene zaprečne linije*. U Alžiru je izgrađena Morisova i Šalova linija koje su odvajale Alžir od Tunisa i Maroka i čija je dužina, svake ponaosob, bila više od 400 km. Na bazi tih iskustava planirana je Maknamarina linija na granici Severnog i Južnog Vijetnama koja, kako izgleda, neće moći biti realizovana.

Čitav sličan splet prepreka i fortifikacijski organizovanih uporišta našao bi se i na našem ratištu, možda još savršeniji, jer će se sredstva i oblici zaprečavanja i dalje razvijati. Zbog toga ističem da će savlađivanje prepreka, posebno minsko-eksplozivnih, u izvođenju napadnih borbenih dejstava predstavljati izuzetno težak i ozbiljan zadatak u borbi jedinica teritorijalne odbrane. U dosta slučajeva biće teže doći do objekta napada, nego ga porušiti i uništiti.

Pukovnik
Vukašin SENIĆ